

Om nodematerialer fra Jonstrup Seminarium og deres anvendelse 1811–1851

Johs. Mulvad

Det var et rent tilfælde, at min søgen efter noget helt andet førte mig til Jonstrup Statsseminarium i Lyngby, hvor der fandtes et par kasser med et helt usorteret indhold af skrevne og trykte stemmer, der syntes at være gamle, og som befandt sig i en tilstand, hvor fjernelsen af et århundredes støv åbenbarede den mest håbløse uorden.

Når jeg senere vendte tilbage til dette materiale, skyldes det, at det allerede ved første blik var klart, at man på Jonstrup Seminarium havde fremstillet nodematerialer for solister, kor og orkester, og at danske syngespil fra tiden lige omkring år 1800 udgjorde en væsentlig del af det repertoire, man havde interesseret sig for. Da en musikalsk aktivitet af det omfang, som en del af dette materiale vidnede om, ikke passede med det, der hidtil er fremdraget om musikundervisningen på det første danske skolelærer-seminarium, blev det nødvendigt at søge en forklaring gennem studiet af, hvad der er bevaret af arkiv-materiale fra Jonstrup Seminariets tidligste periode.

I en afhandling »Om musiklivet på Jonstrup Seminarium 1811–1851«, der bliver offentliggjort i »Årbog for Dansk Skolehistorie« med halvdelen i årbogen for 1982 og resten i årbogen for 1983, har jeg gjort rede for baggrunden for, at dette materiale er blevet fremstillet og for dets praktiske anvendelse, som ikke direkte har været et led i undervisningen men som har haft en karakter, som efter min mening gør det berettiget at anvende betegnelsen »Musiklivet på Jonstrup Seminarium«. Det er påviseligt, at Jonstrups første forstander, Jacob Saxtorph lagde stor vægt på, at seminariet rådede over midler, der kunne føre eleverne frem til »en videre intellektuel og moralsk Dannelse« end den, som undervisningen kunne give dem. Udover læsning fandt han, at dyrkningen af musik og sang ved aften-underholdninger på seminariet og som led i gudstjenesterne i seminariets sognekirke i Kirke Værløse udgjorde en værdifuld åndelig »Forfriskning« både for deltagerne og for tilhørerne. Denne opfattelse fremgår klart af den nedenstående repertoire-fortegnelse, idet alle numrene fra nr. 23–53 er fremstillet og anvendt i tidsrummet mellem Rasmus Andersens ansættelse som musiklærer ved seminariet i 1811 og efteråret 1818, da Saxtorph forlod seminariet for at blive rektor ved katedralskolen i Odense.

I »Årbog for Dansk Skolehistorie« gøres der rede for, hvordan fundet af nodematerialet har kunnet suppleres ved heldige fund af en række hidtil ukendte kilder, der gør det muligt at kortlægge forløbet i perioden 1811–1851, de 40 år, da Jonstrups musiklærer hed Rasmus Andersen. Han kendes som

udgiver af Zinck's koralbog og af melodierne til Lüttken's »Huus- og Skole Sangbog«, men til det, man ved om hans virksomhed på Jonstrup, har det været muligt at føje væsentlige nye træk.

I min redegørelse er der udover den skolehistoriske side af sagen også bragt, hvad jeg kan oplyse om det fundne nodematerials art, dets tilblivelse og senere anvendelse. Det har imidlertid været umuligt at tynde fremstillingen med den fuldstændige fortegnelse over alt det fundne nodemateriale, der er af interesse, hvis man ser sagen fra den musikhistoriske side.

Det er min overbevisning, at grundlaget for min opfattelse af forløbet er så vel funderet, at det er forsvarligt, at jeg her vælger at opføre nodematerialerne i den rækkefølge, hvori de er blevet fremstillet. Meget af det, der anføres om materialernes senere anvendelse, bygger på, at Rasmus Andersen ofte indskrev navnene på de spillende og syngende elever, og mange af disse navne forekommer kun én gang i Jonstrups historie.

Ved ikke at dele repertoiret op efter genre mener jeg, at selve fortegnelsen i sig selv giver et billede af en udvikling, og når jeg desuden har anført oplysninger om de pågældende værkers tidligere opførelser på Det kgl. Teater og andre steder, gengiver fortegnelsen samtidig det helt væsentlige træk, at trofastheden overfor det oprindeligt helt tidssvarende repertoire i stadig stigende grad fjerner musiklivet på Jonstrup fra forbindelse med omverdenen. Den forbausende kendsgerning, at værker af Weyse og Kuhlau ikke supplerer det oprindelige repertoire, svarer imidlertid nøje til den kendsgerning, at man i 1841 officielt vedkendte sig anvendelsen af Mallings »Store og gode Handlinger« fra 1780 som et rimeligt grundlag for danskundervisningen. Den musikalske stagnation udgør derfor et led i den bevidste fastfrysning af mål og midler på Jonstrup, der må ses som en reaktion mod de grundtvigske og andre nye ideer, der »vestfra« skyllede frem mod det gamle seminarium.

Da der i det fundne materiale stort set kun forekommer værker, der i forvejen kendes i deres originale form, men som her er bearbejdet for den besætning, man rådede over på Jonstrup, er det ikke katastrofalt, at bogstaveligt taget intet af det fundne materiale er komplet. Også i den form, hvori det foreligger, giver dette nodemateriale et billede af et repertoire, der vidner om en hidtil ukendt musikalsk aktivitet og en stræben, der var rettet mod de højeste mål.

Udover de oplysninger, der bringes i selve repertoire-fortegnelsen, skal det nævnes, at der i materialet fra dette »Jomsborg« findes en hel del, der kun kan forklares som tegn på kvindelig deltagelse i musiklivet. Det kan efter en gennemgang af kirkebøger for Roskilde, København og Værløse oplyses, at der i det saxtorphske ægteskab er født i hvert fald 6 piger foruden den søn, som alle regner for det eneste barn. Disse 7 børn er alle født indenfor tidsrummet mellem Jacob Saxtorphs ansættelse ved Blaagaard i april 1799 og hans afsked fra Jonstrup i december 1818. Det kan påvises, at de to ældste døtre (og ved en enkelt lejlighed endnu to) har deltaget aktivt i alt, hvad der er foregået i Værløse Kirke og i de opførelser, der fandt sted i forbindelse med afholdelse af eksamen i musik i 1817 og 1818. Det kan jo i hvert fald ikke have svækket forstander Saxtorphs interesse for det jonstrupske musiklivs trivsel.

Blandt det interessanteste, der er fundet i Østre Landsarkiv, må nævnes de fire skemaer for afholdelse af eksamen i musik på Jonstrup i årene 1812, 1817, 1818 og 1821, der bringes i deres helhed som bilag i nr. I-IV i årbogen for skolehistorie. Skemaet for 1818 er skrevet af Saxtorph personligt og giver det bedst tænkelige udtryk for hans personlige engagement i sagen.

Man finder naturligvis først det stof, som seminaristerne skal aflægge prøve i, men allerede det er anført med en vis flothed som for eksempel: »Orgelspil: Alle Choralerne i Prof. Zincks Choralbog, tilligemed adskillige Forspil og Orgelstykker«.

Men udover dette indeholder skemaet et bredt uddrag af »det jonstrupske musiklivs repertoire«, og omfanget af dette må betyde, at det har været meningen, at de høje censorer, der alle kom »udefra«, skulle vælge, hvad de gerne ville høre.

Denne afdeling kaldes »Instrumental Musik«, og den indledes med koraler, akkompagneret af blæsere (det er det repertoire, der her i fortegnelsen omtales under nr. 49).

Så følger 4 motetter med akkompagnement af blæsere: Zincks Julemotet og Motet på nytårsdag, »Den frydefulde Jord«, af Storms »Hellige Sange« med musik af Schulz, og »Boyes Pindse-Cantate« (her omtalt under nr. 42a, 48 og 52).

»Med fuldt Accompagnement« er der »Kirkemusik«: Slutningskorene af »Thaarups Hymne« og »Frelserens sidste Stund«, begge af Schulz, og der er »Anden Sang-Musik«: 2 kor af Naumanns »Cora« og to kor af Schulz's »Peters Bryllup« (her henholdsvis nr. 38, 50, 32/33 og 41). Endelig nævnes: »Anden Instrumental Musik, bestaaende i Ouverturer, Sinfonier etc.«.

Det foreliggende materiale kan naturligt opdeles i fem grupper, der hver for sig er karakteristiske ved selve materialets udseende, ved musikkens art og genre, og ved den vokale og instrumentale besætning, der har været til rådighed. Som det er noteret under omtalen af de enkelte værker, er materialernes anvendelse ikke begrænset til deres tilblivelsesperiode, selvom det ofte er foregået på en måde, der må kaldes forbavsende.

Udover det på Jonstrup fundne materiale har jeg fundet det naturligt også at omtale et, såvidt jeg ved, hidtil uomtalt materiale, der i en kapsel, mærket »Jonstrup« findes i Det kgl. Bibliotek. Som man vil se, udgør det en i sig selv uforklarlig del af det nu fundne materiale, men den, der under den tyske besættelse har bragt det i sikkerhed, har åbenbart ikke kendt til eksistensen af andet og mere materiale fra ældre tid end det, der blev bragt til Det kongelige Bibliotek, da tyske flygtninge blev anbragt i seminariets bygninger i Jonstrup.

I. Opførelsesmateriale fra tiden før 1811

Der findes en del materiale, hvis tilstedeværelse på Jonstrup Seminarium næsten kun kan forklares som en følge af, at Det kgl. Teaters syngemester H. O. C. Zinck blev det første danske skolelærer-seminariums første musiklærer med tjenestebolig på Blaagaard, hvor seminariet havde til huse indtil krigen i

1807. Zinck var på utallige måder indblandet i det, der foregik i tidens mange musikalske selskaber. »Det musikudøvende Selskab«s virksomhed var i en periode henlagt til selve Blaagaard, og det synes at være sandsynligt, at Zinck har fundet det praktisk at bruge Blaagaard som opbevaringssted for nodematerialer, der i løbet af nogle år kom til anvendelse i flere forskellige selskaber, skønt disse noder strengt taget ikke hørte hjemme på Blaagaard. Ikke mindst fundet af det første værk synes at bekræfte, at det ikke kan være med hensigt, at dette materiale er blevet anbragt på seminariet, men den sidst kendte opførelse af værket i 1792 viser i hvert fald, at det har været i brug på et tidspunkt, da Zinck allerede boede på Blaagaard.

Materialerne i denne gruppe er af fremragende kvalitet. Hvad der er håndskrevet er udført af tidens bedste nodeskrivere, blandt andre Det kgl. Kapels faste notist, C. F. Fischer, og nodepapiret af en kvalitet, der ikke er set siden udgangen af 1700-tallet. Hver stemme er fornemt indbundet og forsynet med tydelig og nøjagtig udskrift. Det er tydeligt, at det drejer sig om produkter fra »den florissante tid«, fremstillet til brug ved hoffet eller blandt »bedre folk« i deres hjem eller i deres klubber og musikalske selskaber.

1. »Oratorio«. Under denne betegnelse fandtes et samlet materiale, bestående af solistpartier, et komplet sæt strygerstemmer og to fløjtestemmer. Værket kan identificeres som »La Passione di Jesu Christo« med musik af Antonio Salieri og tekst af Pietro Metastasio.

Det er altså det værk, der ifølge V. C. Ravn blev opført i Kongens Klub i 1790 og i Kronprinsens Klub i 1792. Det foreliggende materiale viser imidlertid, at det oprindeligt må have været anvendt ved en af hoffets passionskoncerter midt i 1780'erne.

Soliststemmerne er formodentlig kommet »udefra« sammen med partituret. Det er hoforganisten Hans Hinrich Zielche, der her har udskrevet orkesterstemmerne og nye solistpartier, der dels er noteret på den måde, som solisterne var vant til her, dels indeholder de tre korsatser, så at korene også ved denne lejlighed er blevet udført af solistkvartetten, som det kendes fra andre af tidens opførelser her på stedet.

Ved senere opførelser er der indskrevet sarkastiske bemærkninger om, at partierne er udskrevet forkert »rimeligviis for Sangernes Mageligheds Skyld«, men sangerne var Det kgl. Teaters syngende skuespillere, og Zielche har altså valgt at bruge den notation, som man finder i teatrets syngespilrepertoire fra disse år, hvor for eksempel alle Jens Musteds baspartier er udskrevet i tenornøglen. Af udskriften på partierne fremgår det, at partierne har været besat sådan:

Magdalene: Jfr. Morthorst

Johannes: Hr. Urberg (partiet udskrevet i tenornøglen)

Peder: Hr. Rosing (partiet udskrevet i soprannøglen)

Joseph: Hr. Musted (partiet udskrevet i tenornøglen)

Når først man har fundet ud af, hvad det er og ser et partitur, er det klart nok, at værket er skrevet for en normal kvartet, S.A.T.B. Apostlen Johan-

nes opfattes jo traditionelt sentimentalt som den discipel, »der lå ved Jesu bryst«, og her er Johannes skrevet for en kastratsanger. At skuespilleren Urberg har kunnet anvendes i et parti som dette forekommer aldeles forbavsende, for meget alvor har der næppe været i ham. Fra en af hans gale streger vides det dog, at han kunne tale med »en fiin Stemme som et Fruentimmer«.

På orkesterstemmerne finder man som så ofte koncertmester Hartmanns personlige påtegning på primostemmen og bassisten Schreibers på basstemmen. Man tør derfor fastslå, at opførelsen i slotskirken må have fundet sted i tidsrummet mellem 1784, da Jfr. Morthorst debuterede og 1788, da Schreiber afgik ved døden og Urberg stak af fra teatret og rømmede af landet.

Det siger næsten sig selv, at dette værk med italiensk tekst ikke på noget tidspunkt har haft betydning for seminariet. I hvert fald har Rasmus Andersen i de svære år, da han kæmpede med mangelen på ordentligt papir, forgrebet sig på en bratschstemme med delvis blanke sider af det herligste førkrigs-papir og brugt den til sit korpartitur til »Herman von Unna« (her nr. 27).

2. »Morgen. Cantata af P. H. Haste, sat i Musik af Michael Ehregott Grose. Ifølge et trykt teksthefte, der fandtes i en stemme: Opført i det Kongelige militaire Selskab, 1793 (på partituret: i det Kongelige musikalske Selskab).

I modsætning til alt det øvrige materiale lå dette, ligesom det allerede nævnte »Oratorio« omtrent samlet og i orden. Det er aldeles komplet med to partiturer, klaverudtog, orkesterstemmer, solistmateriale fra den oprindelige opførelse og fra senere opførelser foruden en del korstemmer, udskrevet på forskellige tidspunkter.

Der er mange navne i stemmerne men ingen med tilknytning til seminariet. Et »Prof. Lem« på primostemmen og et »Zikora« på fagotstemmen viser, at orkestret har været (i hvert fald medlemmer af) Det kgl. Kapel. De oprindelige solister har været:

Sopran: Mad. Dahlén

Alt: Jfr. Winther

Tenor: Hr. Rosing og Hr. Saabye

Navnene i korstemmerne passer med besætningen i Det kgl. Teaters kor i 1790'erne, og nogle af disse navne på medlemmer, der også på teatret udførte mindre solistpartier, går igen i solistmateriale fra senere opførelser sammen med solister som O'Donnell, der debuterede i 1798 og Kruse, der debuterede i 1797, og da han var bassanger hænger hans medvirken sammen med, at man finder en af de oprindelige solosange ændret til en duet for tenor og bas. Alt i alt synes dette værk, som jeg ikke tidligere har set omtalt, at have været flittigt opført med store besætninger, der har krævet udskrivning af ekstra korstemmer og endda ekstra violinstemmer udover, hvad kapellets faste besætning krævede.

En renskrift af partituret er indgået i Det kgl. Biblioteks samlinger med en kopi til Københavns Universitets musikvidenskabelige Instituts bibliotek, fordi dette værk med sine 7 satser for soli, kor og orkester i kraft af sit omfang og de åbenbart mange opførelser må anses for at supplere det, vi kender fra tiden, på værdifuld måde.

Det kan ikke nægtes, at solens opgang også i dette værk uundgåeligt må sammenlignes med en elsket fyrste, der træder frem for sit folk, og i koret finder man også den Thaarup'ske formulering: »Ormens og Cherubens Fader«, her: »Englens, Ormens, Alles Fader«, men det er ligesom ikke hovedsagen i dette værk, der ikke handler om den allerunderdanigste sjæls forhold til den allernaadigste skaber.

I modsætning til tidens andre »Hymner« og »Lovsange«, der priser den Alvældige Herre Jehovah, der skaber og udsletter universer med et åndepust, handler »Morgenen« om Skaberen af den skabning, vi kender. Der tales om morgensolen, der stiger op af havet og spreder nattens mørke og tåger, og der tales om morgendug og lærkesang.

Med alle sine poetiske mangler og sine altfor mange parallelle sekster er »Morgenen« for mig et rigtig nydeligt og elskværdigt udtryk for, at ånden i vore københavnske musikselskaber har været i allerhøjeste grad redebon for forståelse og påskønnelse af de oratorier af Haydn, hvor alt dette fandt sit fuldkomne udtryk.

Da »Oratorio« og »Morgenen« ikke har betydning i forhold til seminariet, har jeg ikke kunnet omtale dem udførligt i min årbogsartikel, men fundet af disse to materialer var for mig så interessant, at jeg finder det rimeligt, at de omtales mere udførligt på dette sted.

Som det også omtales af V. C. Ravn, var det ikke ualmindeligt, at man i de musikalske selskaber opførte brudstykker af syngestykker. Jeg tror, at de følgende materialer har været brugt på den måde. De har engang været meget nydelige og pænt indbundet og hører i hvert fald ikke hjemme i seminariet.

3. *P. A. Monsigny: Kvintet af syngespillet »Felix ou L'enfant trouvé«.*

Stykket blev aldrig opført på Det kgl. Teater.

Der findes endnu et uskadt solistparti med fransk tekst, udskrevet til brug for den berømte Frydendahl. Da kvintetten har kunnet stå på den ene side af et nodeblad, er det øvrige materiale brugt af Rasmus Andersen, det meste i de første svære år, da han udskrev »Hjemkomsten« (her nr. 29). Mærkeligt nok kan man finde blade af dette materiale benyttet langt senere, blandt andet til en klaverstemme fra slutningen af 1820'erne (her nr. 61).

4. *J. G. Naumann: Recitativ og arie: »Bel-piacer saria d'un core«.*

Det er en arie med obligat fagot og strygere, efter teksten at dømmes fra en opera, men jeg har ikke kunnet placere den nærmere. Materialet er både hvad noderne og den italienske tekst angår skrevet så smukt, at det næppe er gjort her i landet, men det kan jo være kommet her med komponisten?

5. *G. Paisiello: »La Molinara«.*

Skønt den ellers regnes for en af komponistens mest populære operaer, blev den her kun opført ved et tysk gæstespil i 1825, så der findes ingen dansk oversættelse.

Her foreligger de fire stemmer, Fløjte, Violin, Viola og Cello, der i en trykt udgave fra Schott i Mainz udgør akkompagnementet til hele operaen, arrangeret af Mr Ehrenfried. En opførelse med solister fra den italienske hoftrup, der var her indtil 1778, er vel ikke utænkelig?

Afen eller anden grund har seminariet vist dette materiale interesse ved at sætte sit stempel: J(onstrup) K(ongelige) S(kolelærer) S(eminarium). Stemplets udseende med de fire latinske bogstaver omgivet af en oval synes at være af en senere dato og tyder for mig snarest på, at man engang midt i forrige århundrede har bragt orden i, hvad der dengang lå på Jonstrup? Stemplet findes kun i violinstemmen.

6. *Martin y Soler: »Lilla eller Sjælden er Skjønhed og Dyd«.*

Oversætteren L. Knudsen havde benyttet da Ponte's undertitel, da operaen blev opført ialt 10 gange på Det kgl. Teater i perioden 1791–95. Den er bedre kendt med titlen »Una cosa rara«. Der findes her et fuldstændigt, håndskrevet klaverudtog med dansk tekst, indrettet til opførelse af et uddrag af værket, og akkompagnementet foreligger i komponistens eget arrangement for strygekvartet, trykt hos Artaria Comp., Wien.

Det kan altså ikke have været vanskeligt for et musikalsk selskab, der hverken havde plads eller råd til at engagere Det kgl. Kapel, at opføre et uddrag af værket med de populære solister, der havde det på repertoire. Det hele er så enkelt, at man også i den form kan have haft glæde af den nydelige musik, som Mozart citerede i »Don Giovanni«. Nogen forbindelse med Jonstrup har jeg ikke kunnet finde udover, at klaverudtoget er stemplet J.K.S.S.

7. *»Sange af Opera Cecilia«.*

Der er kun bevaret en basstemme, men ved sammenligning med teatrets souffleurparti kan det konstateres, at det drejer sig om et udmærket uddrag af syngestykket »Cecilia« med musik af Dezèdes, her oversat af Chr. Pram. Efter førsteopførelsen på Fredensborg slot i anledning af enkedronningens fødselsdag i 1782 hørte det indtil 1793 til Jfr. Møllers glanspartier og det foreliggende uddrag, der slutter med en koloraturarie på mere end 200 takter, tyder på, at hun må have medvirket, da dette materiale blev benyttet. Stemmen er stemplet med J.K.S.S.

8. *P. A. Monsigny: Kvintet af syngespillet »Deserteuren«.*

Stykket blev opført 46 gange på Det kgl. Teater (K.T.) i perioden 1775–1816 i N. K. Bredals oversættelse, der også findes indskrevet i det her foreliggende partitur til 1. akts finale.

9. *»Paaske-Cantate«.* Teksten begynder: »Han er ey her!«

Partituret til denne sats for tre lige stemmer noteret i soprannøgler er det eneste i det samlede materiale, der stammer fra H. O. C. Zinck's egen hånd,

og det er vel sandsynligt, at det er en af hans utallige kompositioner af denne art, men jeg har ikke kunnet verificere det, lige så lidt som jeg har kunnet finde frem til tekstforfatteren. Partituret stammer sikkert fra Zinck's tid på Blaagaard. Dels er det skrevet på det gode papir, dels findes denne komposition som den eneste undtagelse i en nodebog, der ellers kun indeholder melodier til strofiske sange. Den angives at være skrevet af A. Esbensen, dimitteret fra Blaagaard i 1794, og da der findes andre tilsvarende tilfælde, kan man vel gætte på, at »Han er ey her« har været hans eksamensopgave i 1794.

10. »*Motetto*«: Gud, hvor er du? Motet for 3-stemmigt mandskor.

Også denne motet findes i en udskrift fra før krigen, og den kunne godt se ud som et værk af H. O. C. Zinck og F. H. Guldberg, men det har ikke kunnet verificeres. Rasmus Andersen bruger den senere som en del af en »Kantate« (nr. 54).

De følgende numre er instrumentale værker. Det er smukke tryk fra slutningen af det attende århundrede i smagfuld indbinding. Man finder værker af de komponister af Haydns generation, der også går igen i Det kgl. Kapels repertoire fra disse år. I de tilfælde, hvor det trykte materiale er suppleret med skrevne dubletter af strygerstemmerne er arbejdet udført af nodeskrivere, der ikke kan have udført arbejdet senere end i 1780, og det er altså også af den grund tydeligt, at materialet ikke er fremstillet til brug for seminariet.

Det er til gengæld beviseligt, at disse instrumentale værker er blevet flittigt brugt af Rasmus Andersen og hans elever, og af indskrevne navne ses det, at det er foregået helt frem til 1840'erne. Det kan ikke udelukkes, at der ikke også har været brugt andet materiale af nyere dato, men der er intet fundet, og det må da også konstateres, at netop denne musik er meget velegnet for arbejdet med amatørmusikere. Som i en række andre materialer finder man også her stemmer, skrevet af Rasmus Andersen på tidspunkter, da han har savnet en bratschist og har måttet kalde det ved at skrive stemmen om og kalde den violin III. Det er værd at notere i en »slit och släng«-tid, at disse materialer har kunnet holde til at blive brugt og brugt igennem et halvt århundrede bogstaveligt taget uden at det kan ses på dem.

(Indvendigt i bindet finder man ofte en smukt tegnet dekoration, altid den samme, og der gik faktisk et stykke tid, før det gik op for mig, at det var et bræt til at spille »mølle« på, som her fulgte stemmernes format, så det var rektangulært og ikke kvadratisk. Spil af enhver art har nok været forbudt, så at ingen har turdet eje et brætspil, men det er da muligt, at heller ikke lærerne dengang kunne gennemskue den dekorative udsmykning i orkesterstemmerne).

11. *Jos. Haydn: Seks symfonier, op. 18*, udgivet i tre hefter.

J. B. Vanhal (1739–1813): Tre symfonier, op. 10.

De to værker er udgivet af Hummel, Berlin med forlagsnumrene 511 og

- 512, og det er måske grunden til, at de er bundet ind sammen i meget smukke privatbind.
12. *Jos. Haydn: Tre symfonier, op. 22*, udgivet af Hummel, Berlin.
 13. *Jos. Schmitt (1734–1791): Seks symfonier, op. 6*, af forlæggeren, Hummel, tilegnet »L'illustre Societé d'Utile Dulci à Stockholm«.
 14. *L. W. Lachnith (1746–1820): Seks symfonier, op. 1*. Ed. Sieber, Paris.
 15. d.s.: *Tre symfonier, op. 3*. Ed. Hummel?
 16. d.s.: *Tre symfonier, op. 11*. Ed. Sieber, Paris.
 17. *A. Rosetti (1750–1792): Tre symfonier, op. 1*. Ed. Schmitt, Amsterdam.
 18. Et hefte med seks symfonier af forskellige komponister, udgivet af Hummel, Amsterdam. De seks komponister er:
 - J. F. Klöffler (1725–1790)
 - C. J. Toeschi (1731–1788)
 - A. Schweizer (1735–1787)
 - Fr. Schwindl (1737–1786)
 - K. Ditters (1739–1799)
 - G. A. Kreusser (1746–1810)
 19. *G. A. Schneider (1770–1839): Seks Entr'acter*. Ed. Hofmeister v/ C. C. Lose.
 20. *J. P. E. Martini (1741–1816): Entr'acte af op. »Henri IV ou La Bataille d'Ivry«*. Ed. Hummel?
Af kammermusik fandtes kun meget lidt.
 21. *J.-B. Davaux (1742–1822): Seks kvartetter, op. 1*. Ed. Hummel, La Haye.
 22. *G. Pugnani (1731–1798): Seks trioer*.
Det sidstnævnte materiale er håndskrevet men ikke på Jonstrup, og det håndgjorte papir, der er brugt ved indbindingen, viser tydeligt, at også dette materiale er kommet »udefra« en gang før krigen.

II. Opførelsesmateriale udskrevet på Jonstrup i perioden 1811–1816

Selvom både skriften og skrivematerialerne ændrede sig i løbet af de mange år, der her er tale om, tør det siges med sikkerhed, at alt materiale blev skrevet af Rasmus Andersen. Han begyndte arbejdet på det dårligst tænkelige tidspunkt, da krigen førte til statsbankerotten og freden gjorde Danmark til et lille og fattigt land. Enhver kan sige sig selv, at der var varemangel, men når man ser det papir, som Rasmus Andersen selv måtte liniere og bruge til at skrive sine partiturer på, kan man godt græde. Det er så løst, at blækket bløder igennem, så der kun kan skrives på den ene side, og farven varierer fra skidengråt til helt mørkegråt. Uholdbart har det også været, så at han senere har måttet skrive det altsammen om igen, men enkelte stemmer af det oprindelige materiale er næsten altid bevaret, så at man kan danne sig et indtryk af, hvordan det så ud.

Det har været betydningsfuldt for dateringen af materialet, at forstander Jacob Saxtorph i anledning af seminariets 25-års jubilæum karakteriserer repertoireet på dette tidspunkt som: »passende Vocalmusik, fornemmelig Chor,

Hymner o: d: l:«, og han oplyser, at orkesterbesætningen er »7 à 8 Instrumenter«.

Repertoiret i denne gruppe svarer til disse oplysninger, besætningen er 3-stemmigt mandskor (han betegner stemmerne som: Diskant, Tenor og Bas), akkompagneret af Violin I og II, Viola, Violoncel, 2 fløjter og en fagot, der erstatter den manglende kontrabas, og det ottende instrument, når der har været otte, har nok været »Claveer«, der godt kunne være orglet til støtte for sangerne.

Efter titlerne at dømmе kan det tidlige repertoire se mere broget ud, end det er. På dette tidspunkt havde syngestykket præget teaterrepertoiret i en sådan grad, at både hoffet og publikum fandt stykker uden musik fattige, og som et minimum indlagde man kor i alle skuespil. Hvis det ikke fandtes i stykker, der kom udefra, lod man oversætteren sørge for, at det blev rettet. Både teksterne og musikken var i en vis »ophøjet« stil uden hensyn til, hvad stykkerne handlede om, og korene fra syngestykkerne adskiller sig ikke meget fra de »Hymner« og »Lovsange«, der blev opført uden for teatret og i virkeligheden også meget lidt fra teksterne i Evangelisk Christelig Psalmebog. Forøvrigt oser alt af kongerøgelse.

Blandt de næsten halvt hundrede materialer, som Rasmus Andersen udskrev, forekommer kun to instrumentale værker, begge Ouverturner. Den ene hører til det allerførste, der er udskrevet på Jonstrup.

(I det følgende vil de understregede titler gengive de oplysninger, der fremgår af nodematerialerne).

23. »*Ouverture til Festen i Walhal*«. Det er F. L. Æ. Kunzens Ouverture til det værk, som omtales som nr. 26.

Ouverturen ser ud til at have været meget spillet, da mange af stemmerne er blevet fornyet på vidt forskellige tidspunkter. Den er i hvert fald blevet opført i forbindelse med eksamen i musik i 1817.

24. »*Lovsang. Alt, hvad der har en Røst*«. En udsættelse for mandskor og orkester af »Den Høiestes Priis« af samlingen »Hellige Sange« med musik af J. A. P. Schulz, udgivet i 1785 af Edv. Storm med danske oversættelser af de oprindeligt tyske tekster.

På korpartituret har Rasmus Andersen noteret navnene på de elever, der er henholdsvis »Discantister«, »Tenorister« og »Bassister«, og da to af navnene kun forekommer én gang i Jonstrups historie, kan opførelsen af denne sang dateres til tiden mellem sommeren 1812, da J. A. F. Rohde kom ind på seminariet og sommeren 1813, da S. C. A. Handrup forlod det.

I dette materiale er yderligere indskrevet en »*Nyaarssang*« i alle orkesterstemmerne. Det er »Paa Tidens de rullende Bølger« med musik af H. O. C. Zinck og tekst af F. H. Guldberg.

25. »*Duet og Terzet af Indtoget*«. Syngestykke med tekst af P. A. Heiberg og musik af J. A. P. Schulz. K.T.: 7 gange i 1793 og 42 gange i perioden 1794–1824.

Materialet svarer nøjagtigt til nr. 24 og må være skrevet samtidigt. Til

dem begge har Rasmus Andersen snoet en snor af sytråd, som var forsynet med en seddel, der angav indholdet. Den lå endnu rundt om nogle af de bevarede stemmer til duetten: »Tag her min Haand – See, her er mit Hjerte«, men terzetten må være slidt op som så meget andet af det dårlige materiale fra denne tid. Den dukker dog op i en senere periode.

De to numre fra »Indtoget« udgør en undtagelse i det tidlige repertoire ved at beskæftige sig med almindelig pjattet kærlighed mellem almindelige mennesker. Ved de indskrevne navne på solisterne viser de dog, at man allerede på dette tidspunkt har ladet to mandfolk synge duetten, der slutter med: »Skynd dig, Hymen, snart at binde/os med dine Lænker fast./ Du os evig troe skal finde/om saa Jordens Grundvold brast!« Sådan noget er jo en vane, og på drengeskoler har man da også helt op til vore dage opført vaudeviller med drenge i pigerrollerne. På samme måde må man altså på Jonstrup have vænnet sig til det, siden man endnu i 1840'erne kunne få en seminarist til at optræde som solist i numre som: »Lykønsker mig, I Dannekvinder! Jeg er Moder til en Søn!«

26. »Festen i Valhal«. Prolog til Kongens fødselsdag i 1796. Teksten af Enevold de Falsen. Musikken af F. L. Æ. Kunzen. K. T.: »På dagen« med gentagelser to gange i den følgende uge.

Det gælder om dette som om mange af de andre materialer, at Rasmus Andersen har måttet skrive stemmer til det igennem 30 år. De oprindelige stemmer gik i opløsning af sig selv, og det, der blev skrevet i 1820'erne var heller ikke bedre end, at en stor del af det måtte fornyes, da der endelig kom ordentligt nodepapir i 1830'erne. Dertil kommer, at man gik bort fra den oprindelige notation, så at de senere vokalstemmer er noteret med diskantnøgler og latinsk tekst, medens c-nøglerne og den gotiske tekst er det almindelige indtil 1830, dog med den undtagelse, at man i nogle af de »fine« materialer benytter Det kgl. Teaters praksis ved udskrivning af solistpartier, så at alle stikreplikker er underlagt med gotisk tekst, medens det, den pågældende selv skal synge, er underlagt med latinsk tekst.

Den som nr. 23 nævnte ouverture og slutningssangen: »Valkyrier med Sang og Dands« er opført i forbindelse med eksamen i musik i 1817. Sangteksten er dog ændret til: »Hver ærlig Dansk erkendtligen«, der bruges ved festlige lejligheder som hyldest til kongen. Det er dog ikke den, der findes som »Folkesang« på eksamensskemaerne i 1812 og 1818, da der her er tale om »Seminarist-Sangen«: »Hver ærlig Dansk med henrykt Sjæl«, skrevet på Blaagaard af lærerne H. V. Riber og H. O. C. Zinck.

27. »Herman von Unna«. Et svensk drama med kor. Oversat af Th. Thaarup med benyttelse af den oprindelige musik af G. J. Vogler.

K. T.: 8 gange i 1800 og 58 gange i perioden 1801–1856.

Det er i dette materiale, man finder bratschstemmen fra »Oratorio« og partituret er så elendigt, at man forstår det. Materialet er tydeligt et af de tidligste. I de oprindelige solistpartier er der indskrevet kiler på en helt barnlig måde i et forsøg på at få solisterne til at forme melodierne sådan, som fraseringsbuerne i forvejen angiver det.

Mange af stemmerne er fornyet senere, da disse kor med meget rørende tekster er blevet sunget i hele den omhandlede periode.

I de bevarede stemmer fra det oprindelige materiale er der på tomme sider indskrevet akkompagnementet til en »Lovsang«. Det er den, der her opføres som nr. 28, da det synes at være gjort omtrent samtidig med den første udskrivning.

28. »Lousang«. Det viser sig at være: »Den Høiestes Lov: Tør jeg til Zions Bjærg med Fugleflugt opsvinge / min Tanke fuld af Herrens Lov?« af de under nr. 24 nævnte »Hellige Sange«.

Der findes et vokalpartitur fra en senere periode, da den er blevet opført for kvartet (S.A.T.B.), men det må anses for sandsynligt, at orkesterstemmerne hører sammen med en udgave for 3-stemmigt mandskor svarende til nr. 24.

29. »Hjemkomsten«. Et syngestykke til forherligelse af heltene fra den 2. april 1801. Tekst af Th. Thaarup. Musik af F. L. Æ. Kunzen. K. T.: 5 gange i 1802 og 2 gange i 1813.

I det oprindelige materiale, der delvis blev skrevet på stemmerne fra »L'enfent trouvé«, var der ikke mindre end 15 numre. I 1824 er der udskrevet et uddrag med 8 numre for 3-stemmigt mandskor og orkester, fordi de patriotiske kor stadig blev benyttet til hen i 1840'erne, navnlig slutningskoret: »Straal frem! Straal i din Vældes Glands/Du Kjærlighed, som Himlen tændte!«

30. »Johanna Montfaucon«. Sørgespil af August von Kotzebue. Det er et af de stykker, der er »oversat med adskillige Forandringer og forøget med Chor af N. T. Bruun«. Musik af Claus Schall.

K. T.: 6 gange i 1802 og 29 gange i perioden 1803–1821.

På en af violinstemmerne er nedkradset en række numre, der for mig ser ud som en specifikation af programmet for en »aftenunderholdning« fra tiden før 1816. Koret »See, vore Hierter for dig brænde« er nyudskrevet og fordelt blandt seminarister, der blev dimitteret i 1840'erne.

31. »Gyrithe«. Skuespil med kor af L. Kruse. Musik af F. L. Æ. Kunzen. K. T.: 7 gange i 1807.

Partituret indeholder 22 numre.

Der er kun bevaret et partitur, men der må have eksisteret et fuldstændigt materiale til værket, for opførelser af numre derfra nævnes flere steder. Værket må have været yndet på Jonstrup, for man har gentagne gange skrevet nye tekster til musikken og brugt den ved festlige lejligheder.

32. »Cora«. En svensk opera, der er bygget på J. F. Marmontel's roman om Inkariget's undergang. Oversat af Th. Thaarup. Musik af J. G. Naumann. K. T.: 9 gange i 1788 og 3 gange i perioden 1790–1792.

To af korene herfra findes på skemaet for eksamen i musik i 1818, men dette værk fik på Jonstrup en særlig betydning, der omtales under nr. 33. I stemmerne til »Cora« findes desuden akkompagnement til den populære »Folkesang«: »Fryd dig ved Livet« med tekst af Frankenau.

Om kantater ved seminariets 25. stiftelsesfest

I en violinstemme til »Cora« fandtes et trykt program med sangtekster fra festen, der sammenholdt med materialet til denne opera gør det muligt at opklare, hvad der egentlig er foregået. Under overskriften »Før Talen« findes en tekst af J. N. Schow, der på dette tidspunkt var lærer på seminariet, og under »Efter Talen« findes en strofisk sang af Th. Thaarup: »Priser Jehovah i hellige Tone« (skal rime på »Throne«) og et »Slutnings-Chor: O, priser Herren alle Mand« (Af Evang. Christelig Psalmebog 463).

I »Jonstrupbogen« 1925 omtales Schows kantate, og det nævnes, at festen sluttede med salmen: »som et Jubelkor«, men den tekst, der gengives som teksten til Zincks kantate viser sig at være de tekster, der blev sunget ved eksamen i 1817. Yderligere virker det forvirrende, at den tekst, der vitterlig findes i programmet, og som altså skulle være Thaarups tekst til Zinck's kantate, findes trykt i Rahbeks »Tilskueren«, nr. 24 i 1815 under titlen »Lovsang«. Teksten er altså ikke skrevet i anledning af jubilæet på Jonstrup. Materialet til »Cora« og et materiale, der findes i K. B. under »Jonstrup«, danner grundlaget for det, der her skal oplyses om de to kantater, der faktisk eksisterer.

33. *»Musik af Cora med Text af Schow i Anledning af Seminariets 25 Aars Stiftelsesdag«.*

Med denne udskrift fra Rasmus Andersens hånd fandtes et skævt afrevet stykke karduspapir med et indhold af nogle få korstemmer med danske tekster, der ikke svarede til programmet fra festen.

Musikken til »Milde Fader! fra din Himmel strømmer Lys til Jorderig« passede imidlertid med »Cora«, II. akt, nr. 13, der med Thaarups tekst hed: »Lysets Konge, Jordens Fader! Hør vor glade Jubellyd!« En nøje gennemgang af materialet til »Cora« viste da også, at der vidtgående var indskrevet to danske tekster, og i det hele taget var der mange stemmer med forskellige tekster, som kunne henføres til forbindelse med »Cora«. Forklaringen tør med sikkerhed siges at være den, at lærerne Schow og Andersen i fællesskab havde skabt en kantate med ialt 8 numre, hvortil musikken var hentet fra Naumann's »Cora«. De benyttede numre er i henhold til Jonstrups materiale til »Cora«:

I. akt, nr. 4: Kor – Ypperstepræstens recitativ (bas) – Kor (gentagelse) – I. akt, nr. 6: Kor.

(Så langt svarer teksten til det trykte program, der dog ikke anfører teksten til gentagelsen af det første kor, og som derfor ser ud som tre satser).

III. akt, nr. 9: Arie (tenor) – nr. 13: Kor – nr. 14: Duet (sopran og tenor) – nr. 15: Kor.

Uden nogen angivelse af, hvad det indeholder, findes der et partitur med det instrumentale akkompagnement til hele kantaten, arrangeret for den lille besætning med bevarelse af de oprindelige strygestemmer, og det ses, at strygestemmerne til »Cora« er indrettet med indskrevne numre og

spring til formålet. Af blæserstemmer er der fundet en fløjtestemme uden nogen angivelse af, hvad den indeholdt og i særlig grad forvirrende, fordi den i modsætning til det øvrige materiale begyndte med en ouverture, som ikke fandtes i partituret til kantaten. Det var ikke ouverturen eller anden musik fra »Cora«, og den fandtes derfor ikke i strygestemmerne.

Den har kunnet identificeres som ouverturen til den under nr. 20 omtalte opera »Henri IV ou La Bataille d'Ivry«, og blandt de mange håndskrevne strygestemmer uden titel dukkede da også nogle op, der hørte til denne ouverture.

De har derfor sandsynligvis været benyttet som indlæg for strygerne, når stemmerne til »Cora« blev brugt som stemmer til kantaten.

Hvis denne kantate var blevet opført i sin helhed, havde der ikke været plads for anden musik ved stiftelsesfesten, men det fremgår af det trykte program, at man kun anvendte halvdelen, »før Talen«. Det forekommer dog sandsynligt, at Schows tekst til de to kor, der ikke blev opført ved festen, kom til anvendelse ved eksamen i 1818 og iøvrigt mange gange senere, for der er skrevet nye stemmer ved flere forskellige lejligheder. Alt materiale til gennemførelse af de to læreres plan må altså have foreligget færdigt, da »Zincks kantate« kommer ind i billedet, men det må vel opfattes som en påskønnelse af initiativet, at man dog placerer den ene halvdel af »Cora-kantaten«.

Af »Zincks kantate« fandtes der intet på Jonstrup udover den før omtalte strofiske tekst af Th. Thaarup i det trykte program fra stiftelsesfesten; men den gjorde det til gengæld muligt at påvise, at et materiale i K.B., der ikke ved titlen »Lovsang« eller på nogen anden måde kunne sættes i forbindelse med den 25. stiftelsesfest, nu ved teksten kunne identificeres.

34. »Lovsang af Thaarup«. Der står Zinck på noderne, og der er bevaret en del skitser til værket fra komponisten H. O. C. Zincks hånd. Det er altså »Zincks kantate« til *Det Blaagaard-Joenstrup'ske Skolelærer-Seminariums 25. Stiftelses-Fest i 1816*.

Hver af tekstens 8 strofer udgør en sats, der alt efter dens karakter er udformet helt selvstændigt, så at den musikalske form er helt frigjort af det strofiske. Der er solo-, ensemble- og korsatser skiftende i rytme og toneart.

Da teksten forelå trykt, er det ikke udelukket, at Zinck allerede kan have påbegyndt arbejdet med endnu en »Lovsang« til opførelse i en musikforening, men den er i hvert fald blevet fuldført med henblik på opførelse ved seminariets fest, for programmets »Slutnings-Chor« er indarbejdet i helheden, så at fællessangen sætter ind midt i kantatens slutningskadence. I en forsamling, hvor alle seminaristerne på forhånd var indviet i det, og med støtte af orglet, har det sagtens kunnet klappe med en helt spontan virkning, der synes at gøre erindringen om et »Jubelkor« forklarlig.

Materialet består af et klaverpartitur, solistmaterialet og et sæt strygestemmer (Violin I og II, Viola 1 og 2, Violoncel og Bas), og udskrivningen

og et »Harpe«, der findes i klaverudtoget, rejser problemer, der omtales andetsteds.

Om sangstemmerne skal det bemærkes, at der ikke har medvirket et egentligt kor men en halv snes sangere, der skiftevis synger solo og i skiftende ensembler og som tilsammen udgør det kor, der er. I dette materiale optræder for første gang navnet »Marie«, der er af afgørende betydning for forståelsen af det, der sker i de følgende to år.

III. Opførelsesmateriale udskrevet på Jonstrup i perioden 1816–1818

Det fremgår helt tydeligt af nodematerialet, at »musiklivet«, skønt det ikke direkte udgør en del af undervisningen, herefter officielt anerkendes som et væsentligt led i seminariets virksomhed. Rasmus Andersen må stadig skrive alle noderne, men det er tydeligt, at andre, som dyrkede papirsløjd og skønskrivning derefter tog sig af at sy stemmerne ind i omslag af karduspapir og at forsyne dem med prægtige udskrifter med værkets titel og med tommehøj angivelse af, at det tilhører »Jonstrup Seminarium«. Disse »grå« materialer, der ser ud som Det kgl. Teaters fra slutningen af 1700-tallet, afløses et års tid senere af andre, der svarer til teatrets fra 1800-tallet, hvor hver stemme er kartonneret.

Materialerne adskiller sig desuden fra de tidligere ved, at blæserbesætningen er udvidet med klarinetter og horn, og til dette kommer så, at pigestemmerne præger det hele i stadig stigende grad i forhold til forstanderdøtrenes alder.

35. »*Athalia*«. Tragedie af J. B. Racine, oversat af J. H. Schönheyder med Mellemsange, satte i Musik af J. A. P. Schulz.

K. T.: 3 gange i 1790 og 2 gange i 1791.

Som bekendt kom disse, de eneste opførelser af et værk af Racine på Det kgl. Teater, kun i stand, fordi Schulz ønskede at fremføre den musik, han i Rheinsberg havde skrevet til værket, i en ny omarbejdet form. Koret: »Vidt over Verden gaaer« er på Jonstrup opført i forbindelse med eksamen i musik i 1817 og 1821.

Det fremgår tydeligt af materialet, at sopran- og altstemmerne i 1817 blev sunget af piger, og da det ikke er tilfældet i 1821, og da dette ikke medfører nogen ændring i materialet, vil jeg da nævne, at Rasmus Andersen ikke på noget tidspunkt transponerer den musik, han udskriver. Det stemmeomfang, som syngestykkerne krævede, var dog ikke større, end at hans »diskantister« udførte alle sopranpartierne, som de forelå, og det må anses for sandsynligt, at de til forskel fra »Tenoristerne« har sunget lettere, så at de har kunnet udnytte muligheden for falsetsang i en snæver vending.

36. »*Dannequinderne*«. Drama med kor af J. C. Møller. Musik af F. L. Æ. Kunzen.

K. T.: 9 gange i 1805–06.

Materialet indeholder 17 numre + en epilog (brugt på teatret på kongens fødselsdag).

Som i de andre »grå« materialer er solostemmerne også her betegnet som

»Sopran, Alt, Tenor og Bas«, og der er næppe tvivl om, at de Saxtorph'ske piger har sunget med i disse fædrelandshistoriske værker. Selvom man også finder navne på seminarister fra disse år på sopranstemmer, er der tilfælde, hvor det kan påvises, at pigerne dog har sunget med og derved farvet klangen på en ønskelig måde.

Ved mange indskrevne navne giver netop dette materiale klar besked om en senere opførelsespraksis på Jonstrup, hvor stemmerne uden hensyn til, om de var betegnet som »Sopran« eller »Tenor« blev sunget af seminari-sterne. I dette tilfælde betød det, at ikke blot Oluf Trygveson, Thorvald, Hvidbjørn, Ragnvald og Bjørn men også »Dannequinderne« Gyrithe, Thyra, Alvina og Gylla blev sunget af mandfolk.

I dette materiale fandtes akkompagnementet til »Aftenen« (her nr. 37) indskrevet.

37. »Aftenen«.

Der fandtes på Jonstrup et partitur, men da heller ikke det indeholder andre oplysninger end titlen »Aftenen« og betegnelsen »Sextet«, har det ikke været muligt at finde hverken komponisten eller tekstdigteren.

Det hele er typisk for tiden, og teksten leder med anvendelsen af et ord som »Selvfred« tanken hen på F. H. Guldberg, men nærmere kan jeg ikke komme det.

Der er fire satser. De seks solostemmer, hvoraf den ene er noteret i soprannøglen, synger sammen i forskellige kombinationer og i et »Tutti«, akkompagneret af strygere og træblæsere.

I partituret er de sidste 18 takter kun delvis renskrevet med blæk, medens resten er skrevet med blyant. Det har altså åbenbart været Rasmus Andersens (gennemført sparsommelige) måde at arbejde på, at han har brugt det samme papir til kladder og renskrift. Der er i hvert fald ikke fundet andre kladder end denne, der tydeligt er en kladder med rettelser i det, der endnu ikke er renskrevet. Jeg har lavet en renskrift af partituret til Det kgl. Bibliotek, fordi værket ikke lignet noget andet, jeg kender, og fordi det for mig er så tidstypisk, at det ved sit omfang på næsten 300 takter kan fortjene en vis opmærksomhed.

38. »Thaarups Hymne«. Det er »Gud Jehovah, vi prise dig!« med musik af J. A. P. Schulz, opført blandt andet i Det kgl. musikalske Akademie i 1791. Indskrevne navne viser, at det har været i anvendelse i hele den her omtalte periode, og det bekræftes af et skema for undervisningen i skoleåret 1848/49, der var glemt i en af stemmerne.

I K. B. findes en fuldstændig afskrift af originalpartituret med trompeter, basuner og pauker, skrevet af Rasmus Andersen som et forsvarligt grundlag for hans bearbejdelser.

På Jonstrup fandtes forskellige »lapper« med brudstykker, der har været anvendt ved særlige lejligheder, blandt andet koret nr. 13, opført ved eksamen i musik i 1818. Der kan iøvrigt henvises til nr. 48 og nr. 55.

39. »Lousang af Klopstock«. Det er »O Gud, vi love dig! O Gud, vi takke dig!« med musik af J. A. P. Schulz, også et værk af de musikalske selskabers repertoire.

I dette materiale finder man indskrevet akkompagnementet til en række sange, der var meget yndede på Jonstrup: De to »Nyaarsange«, Schulz's »O, Brødre, Timen lyder« og Zinck's »Paa Tidens de rullende Bølger« og seminaristsangen »Straal i din Vældes fulde Pragt« af Zinck. Endelig finder man under titlen »Arie af Naumann« akkompagnementet i overensstemmelse med et partitur i K.B., der dog ikke indeholder noget komponistnavn. Det ligner meget partituret til den tenorarie, der her er omtalt som nr. 4. Det er en sopranarie, »Numi serea son 'io« men jeg har ikke fundet ud af, hvor den hører hjemme. Det interessante er, at man i dette partitur finder indskrevet en dansk tekst, der ikke er en oversættelse men en »seminaristsang«: »Venskab! vær blandt os til-stæde / Slyng om os alle din Kjæde«, og med denne tekst må den altså være indgået i repertoiret på Jonstrup – måske sunget med orkester af Maria Boronea Saxtorph?

Vi er hermed fremme ved de fine kartonnerede materialer, og på dem er det anført, at de er udskrevet i 1817.

40. »Høstgildet«. Syngespil af Th. Thaarup med musik af J. A. P. Schulz. K. T.: 9 gange i 1790/91 og 56 gange i perioden 1792–1835.

Hele værket med ouverture og 23 numre er udskrevet.

Blæserbesætningen er nu 2 fløjter, 3 klarinetter, fagot og 2 horn. Obo-stemmerne, der er så karakteristiske for syngespilrepertoiret, har aldrig kunnet besættes på Jonstrup. De stemmer, der findes med betegnelsen Obo, er altid forsynet med indtegninger og rettelser, der viser, at de er blevet spillet af fløjter.

Et meget anvendt materiale i hele perioden. Endnu i 1839 blev der udskrevet nyt solistmateriale, og korene derfra hører til de mest elskede numre på Jonstrup, fremfor alt »Frugtbare Marker og skovgroede sletter« men sunget med teksten fra 2. vers: »Eenige, Brødre, det ville vi være!«

I dette materiale findes indskrevet noget, der hedder »Skolemesteren og hans Disciple«, men den svarer ikke til nogen af de sange, der som vekselsange mellem læreren og børnene findes i tidens sangbøger.

41. »Peters Bryllup«. Syngespil af Th. Thaarup med musik af J. A. P. Schulz. K. T.: 7 gange i 1793/94 og 23 gange i perioden 1795–1835.

Materialet indeholder ouverturen og 15 numre.

Musikken til »Peters Bryllup« var meget populær, og det var åbenbart ikke kun viserne, for hele 1. akts finale er aftrykt i O. D. Lüttkens »Huus og Skole Sangbog« fra 1818 og derfor også i Rasmus Andersens melodisamling dertil fra 1819.

Skønt pigeviserne er så uegnede som noget kan være til det formål, har sangene været så populære, at man i solistmateriale, udskrevet i slutningen af 1830'erne finder dem fordelt mellem Anders og Chr. Hansen og Johs. Petersen.

Under »Jonstrup« finder man i K. B. et påbegyndt partitur fra Rasmus Andersens hånd. Det er en afskrift af teatrets partitur og vel beregnet på at danne grundlaget for bearbejdelsen, men det standser midt i det 7.

nummer. Det synes at være en tænkelig forklaring, at han har fundet ud af, at han kunne låne teatrets partitur til »Høstgildet« og »Peters Bryllup«, da ingen af stykkerne står på repertoire i sæsonerne 1816/17 og 1817/18.

I orkesterstemmerne til »Peters Bryllup« finder man tre satser med overskriften »*Böjes Cantate*«, som omtales under nr. 52.

Det kan ikke bevises helt sikkert, men mange ting taler for, at pigerne Saxtorph nok har turdet synge sammen med seminaristerne – også når det handlede om »Kjærlighed«. Det er derimod helt sikkert, at der i årene 1817 og 1818 blev udfoldet en livlig musikalsk virksomhed i seminariets sognekirke i Kirke Værløse.

Der findes et stort repertoire for en besætning med 2 fløjter, 3 klarinetter, fagot, 2 horn og orgel. I visse tilfælde deltager desuden mandskor, men helt fast er en vokalkvartet med Saxtorphs to ældste døtre, Maria og Matthea og seminaristerne C. Nielsen og A. Jensen, og denne kvartet har ofte sunget også de satser, der egentlig var tænkt for kor på samme måde, som det omtales under nr. 1.

42. »*Motetter, Chor og andre Sange til Brug ved Gudstjenesten*«.

Det er et i 1817 påbegyndt partiturbind med tilhørende stemmehefter for den nævnte særlige besætning. Man har dog åbenbart hurtigt fundet ud af, at det var mere praktisk at udskrive hvert nummer for sig, for materialet indeholder kun 3 numre:

- a. *Julemotet*: »Gud med os er! Sin Søn til Jordens Held han sendte«. Musik af Zinck, men tekstens forfatter har jeg ikke kunnet finde. Motetten står på programmet ved eksamen i musik i 1818, men det vides ikke, om den har været kendt udenfor Jonstrup.
- b. *Paaskemotet*: »Guds Søn oplader Gravens Skjød«. Dette er »Den opstandne Frelser« af Edv. Storms »Hellige Sange« med musik af J. A. P. Schulz.
- c. *Den retskafnes Endeligt*: »Dit Øye ømt vi trykke til«. Det oplyses, at det er en »Gravsang, en frie Efterlignelse efter Slutnings-Choret af Das Ende der Gerechten med Musik af Schicht«. Der findes indlagt en trykt udgave af sangen i klaverudtog, og her betegnes værket som et oratorium. Der oplyses intet om, hvornår den har været anvendt.

43. »*Motetto*«: Æonen fødes, den forgaar, / men du, o Jehovah! bestaer! Under betegnelsen »Orgel-Motet« for tenorsolo, blandet kor og orgel findes motetten i K. B. under C II, 205. Komponisten er H. O. C. Zinck.

I K. B. findes motetten desuden under »Jonstrup« i en a capella udsættelse med betegnelsen »Motet for to Chor«, og i samme form findes den i en nodebog, der har tilhørt seminaristen J. J. Jacobsen, der bekræfter, hvad der oplyses i det nu fundne skema for eksamen i musik fra dette år, at den er »Afsjungen ved Examen paa Jonstrup den 30. juni 1817«.

De to kor (S. A. T. og T. T. B. B.) synger skiftevis hver for sig og sammen i et Tutti, men satsen går heller ikke i tuttstederne udover Zincks oprindelige fire stemmer.

- På Jonstrup findes motetten i en udsættelse for 3-stemmigt mandskor fra tiden efter 1818.
44. »*Menneskelivet*«: Gud uden Hævn, Fader uden Vrede. På det bevarede kartonomslag oplyses det, at det er: »Motet for 3-stemmigt Chor efter Davids 90de Digt ved F. H. Guldborg. Musik af H. O. C. Zinck«. Der findes intet partitur, men alle tre stemmer, Tenor 1 og 2 og Bas, findes foruden et håndskrevet teksthefte. Motetten stammer jo nok fra den tid, da Guldborg og Zinck begge var lærere på Blaagaard, men det bevarede materiale er skrevet af Rasmus Andersen. Der er ikke mindre end 13 satser.
45. »*Confirmations-Cantate*«: Før Lyset straaled' frem i Himmelflamme. Det har ikke kunnet opklares, hvem der har skrevet teksten, der ligner alt muligt andet fra samtiden, men musikken er satserne nr. 1, 2, 3, 6, 7, 11, 12 og 13 af den ovennævnte motet »Menneskelivet«. Disse satser foreligger her i partitur i den 3-stemmige udsættelse.
46. »*Pindse-Sang*«: Dig, Gud, tilkommer Priis af alle Nationer. Dette er »Den Christne« af Edv. Storms »Hellige Sange« med musik af J. A. P. Schulz. Der findes et partitur for den særlige besætning, og i J. J. Jacobsens nodebog er også den afskrevet, og det oplyses, at den er »Afsjungen i Værløse Kirke første Pindsedag 1817«.
47. »*O store Gud! vi love dig*«. Partitur til en udsættelse af Te Deum for blandet kor, fløjter, oboer, klarinetter, fagotter, kontrabas, 4 basuner og pauker. Partituret er skrevet af Rasmus Andersen, men det er næppe ham, der er mester for denne udsættelse i a-moll. Den er snarere skrevet (af Zinck?) til brug i en af de store kirker i anledning af reformationsjubilæet i 1817, så at det er en af de partiturfafskrifter, som Rasmus Andersen benyttede som arbejdsgrundlag.
48. »*Til Reformationsfesten 1817*«. Materiale til brug ved to festgudstjenester i Værløse Kirke. Efter at det er blevet samlet, udgør det et komplet og velbevaret, smukt indbundet materiale for solister og kor og et orkester af 2 fløjter, 3 klarinetter, 2 fagotter, 2 horn, pauker og organo. Den sidste stemme er væsentlig, fordi den indeholder alt, også de salmer, der har været sunget af menigheden. I sangstemmerne har Rasmus Andersen skrevet navnene på de medvirkende, der havde større og mindre opgaver ved denne lejlighed. Der har været 4 søstre Saxtorph og 16 seminarister, men halvdelen i begge grupper har Rasmus Andersen udstyret med stemmer med betegnelsen »Ripieno«, og de synger kun med i tutti på ufarlige steder. De øvrige synger det meste af det, der er beregnet for kor, foruden at de to ældste søstre og to af seminaristerne synger, hvad der er af solo- og ensemblesatser. Det har ganske tydeligt været gudstjenester, som man fra seminariets side har bidraget til at gøre festlige. De betegnes som »Første Festdag« og »Anden Festdag«, men det fremgår af orgelstemmen, at der er »Collect og

Velsignelse« og på andendagen er der »Communion med de sædvanlige Psalmer«.

Menighedssangen ledsages dels af orglet, dels af orkestret, og på begge dage opføres betydelige brudstykker af musikalske værker. På første festdag indleder man med »*Den frydefulde Jord*«: *Lovsynger Gud den Store!* af Edv. Storms »Hellige Sange« med musik af J. A. P. Schulz.

Efter prædikenen benyttes den ovennævnte bearbejdelse af »*Te Deum*«. Den er transponeret til c-moll og indrettet for besætningen, og da hele det transponerede partitur findes i orgelstemmen har Poul Chr. Erslev kunnet støtte koret og erstatte de manglende basuner.

Som afslutning opføres et arrangement for besætningen af fire satser af Schulz's musik til »*Thaarups Hymne*«, der jo egentlig kræver strygere. Det er sopranarien nr. 9, indrammet af korene nr. 8, 12 og 13.

På den anden festdag er der altergang, og menigheden synger flere salmer, så de koncertante indslag er færre, men der sluttes med en bearbejdelse for solokvartet, kor og orkester med orgel af den »*Motetto à 4. Paa Nyaars Dag 1798*« af H. O. C. Zinck, der i sin oprindelige form findes i K. B. under CII, 205. Der er den ene forskel, at Zinck benytter første vers af salmen »O Gud, du smiler fra det Høie«, medens man i Værløse har sunget det andet vers: »*Alfader, Stærke, Milde, Store!*«, så at tekstbegyndelsen er forskellig i de to versioner.

Fra dette repertoire finder man »*Lovsynger Gud, den Store*« og »*Slutningschor af Thaarups Hymne*« på programmet ved eksamen i musik i 1818.

Afindskrevne navne, der kun kan henføres til denne periode, fremgår det, at en del af dette materiale igen kom i anvendelse i forbindelse med det »store« reformationsjubilæum i 1836.

49. »*Choraler. Jonstrup Seminarium. Begyndt 1817*«. En indbundet fagotstemme i tværformat af 8° størrelse.

Der er kun bevaret den ene stemme, men den viser, at de koraler med instrumental ledsagelse, som optræder på programmet for eksamen i musik i 1818 og som udgør et led i reformationsfesterne, har været et vel organiseret led i det jonstrup'ske musikliv.

Desværre mangler bindets bagside, så at man ikke kan se, om der også har været en titeletiket på den. I hvert fald er det så snedigt, at hvis man vender stemmen om og begynder bagfra, finder man et repertoire af det, man på Jonstrup kaldte »*Folkesange*«. Desuden findes i denne afdeling »*Chor af Baggenses Lovsang*« med musik af Schulz, og det er naturligvis det, der handler om, hvordan Gud har lært Dannerkongen det rigtige: »*See, du bød ham ligne dig / ved at styre faderlig!*«

50. »*Passions-Cantate af Hjort og Schulz*«. Ifølge et trykt teksthefte, der fandtes i en af violinstemmerne, er det »*Frelserens sidste Stund. Et Oratorium af V. K. Hjort. Musikken af J. A. P. Schulz*«.

Det er altså det værk, der blev opført i Christiansborg Slotskirke i påsken

1793. Det foreliggende teksthefte er trykt i 1818 men oplyser intet om nogen opførelse. I det nodehefte, der skal omtales under nr. 51, finder man imidlertid oplysning om, at værket er opført i Værløse Kirke den 19. marts 1818, og det har været på Skærtorsdag i det år.

Efter at materialet er samlet igen, kan det siges, at man i hvert fald er gået i gang med at løse den store opgave på helt forsvarlig måde. I dette tilfælde foreligger Rasmus Andersens partitur. Der har denne gang været strygere med, så at besætningen har været meget nærmere ved originalen end det var tilfældet ved reformationsfesten. Rasmus Andersen har dog måttet ændre i instrumentationen, fordi originalens oboer og bassethorn måtte erstattes ved hjælp af fløjter og klarinetter. På mange steder har han dog ud over sin egen bearbejdelse fundet plads til at notere »Clarineti in B og Oboi saaledes som de findes i Componistens Partitur«, så at han under prøverne kunne sammenligne det, han hørte, med det, det skulle forestille.

Materialet er som nr. 48 fint indbundet og tager sig i det ydre overordentlig godt ud, men nodepapiret er stadig ikke det bedste papir og det er utvivlsomt linieret på Jonstrup.

Der har næppe medvirket noget kor ved denne opførelse, der har været båret af solokvartetten med Maria og Matthea Saxtorph og seminaristerne C. Nielsen og A. Jensen, der var midtpunktet i det meste af det, der foregik i Værløse kirke og sandsynligvis også på Jonstrup i året 1817–18.

Det siger næsten sig selv, at også brudstykker af dette værk figurerer på programmet for eksamen i musik i 1818.

51. »*Frelserens sidste Stund. Et oratorium af Hjort. Musikken af Schulz*«. Med denne udskrift finder man i K. B. under CII, 198 et håndskrevet partitur, der allerede er omtalt af Henrik Glahn i »Nogle kirkelige lejlighedskompositioner af J. A. P. Schulz« (Dansk Aar bog for Musikforskning, 1968–72, s. 121), og det er allerede der nævnt, at oratoriet er blevet opført i Værløse Kirke den 19. marts 1818, og at man efter oratoriet finder »*Sange af Frankenberg og Liebenberg, opførte den 17. Maj 1794 i Trinitatis Kirke til Bedste for Sognets Fattige. Musikken af J. A. P. Schulz*«. Den i og for sig mærkværdige kendsgerning, at ikke blot oratoriet men også – som det omtales under nr. 53 – to af de andre sange bliver opført i en landsbykirke, finder en naturlig forklaring, når det ses i sammenhæng med musiklivet på Jonstrup. Samtidig er der i denne sammenhæng også andre ting end de allerede nævnte, der gør denne kilde interessant. Partituret har tilhørt P. Chr. Erslev, der blev dimitteret fra Jonstrup i 1819 med rene ug'er i alle musikalske fag. Ligesom den kendte musikhandler Emil Erslev var han en af Gentofte-organisten Poul Erslevs syv begavede og aktive sønner, og det fremgår af nodematerialerne, at han i sin seminarietid har været centralt placeret i det jonstrup'ske musikliv, og det skal nok have været ham, der ved eksamen i 1818 tog sig af de »adskillige Forspil og Orgelstykker«, der er nævnt. Ved de store opførelser i Værløse Kirke sad han ved orglet, og det

fremgår af den her nævnte stemme som af »Organo« fra reformationsfesten, at der er regnet med, at han har overblik over et partitur og er i stand til at fylde ud og støtte, hvor der er behov for det.

Partituret er for en gangs skyld ikke skrevet af Rasmus Andersen, og det er vel sandsynligt, at Erslev selv har skrevet det, siden det ikke er indgået i Jonstrups materiale.

Han har også kunnet tillade sig at indskrive andre og mere kuriøse sager som for eksempel:

»Terzetto: *L'invocazione del sole alla mezza notte in Laponia*« og »*Tricordium über die Romance von J. J. Rousseau, zu drei Tönen fünf-stimmig gesetzt von Vogler*«.

På titelbladet nævnes endelig: »*Den Døende af Haste med Musik af Grose*«. Dette værk fandtes ikke i heftet, men under »Jonstrup« i K. B. var der et partitur, skrevet af Rasmus Andersen og indbundet som materialerne fra 1817. Besætningen er den, man på dette tidspunkt brugte i Værløse Kirke: Kor (S.A.T.B.), fløjter, klarinetter, fagotter, kor og orgel.

Som meget andet materiale var også dette partitur faktisk ødelagt af fugt, men da jeg tror, at det har en ganske særlig betydning, har jeg forsøgt at tyde det og mener, at der nu foreligger et troværdigt partitur, der kan indgå i K. B.'s samlinger.

52. »*Pindse-cantate af Bøye*«. Bøye er digteren C. J. Boye, der fra januar 1818 blev knyttet til Jonstrup som lærer, og da kantaten er på programmet ved eksamen samme år, må den være skrevet allerede til pinsen samme år. Det ser ud, som om Rasmus Andersen i Boyes ansættelse ved seminariet ser en chance for at realisere sit ønske om »genbrug« af musik, og at han omtrent omgående har fået sat Boye i gang.

Musikken er denne gang hentet fra Kunzens »Gyrithe«. Det er koret nr. 9: »Glade Dag! Troe forbundne stedse være/Saxens Vælde, Danmarks Ære!« Duetten nr. 9 (2 sopranoer): »Vaagn op til Glæde, Danmarks Møe!« og koret nr. 22: »Freja! Hør vort Jubelraab!«

Til denne musik har Boye skrevet en tekst om den hellige ånds komme og dens virke i menigheden, der slutter med: »Støvet føler sin Forsoner, / Lover Gud i Evighed!«

I partituret finder man foruden den oprindelige tekst til »Gyrithe« også Boyes tekst indskrevet. Oprindeligt er det hele skrevet ud, lige efter partituret også vokalstemmerne: S.A.T.B. På et senere tidspunkt må Rasmus Andersen omskrive det for 3-stemmigt mandskor, og til dette finder man et klaverpartitur.

53. »*I Anledning af Høstfesten den 20. September 1818*«. Med denne udskrift fandtes et partitur, der indeholdt to 3- og 4-stemmige satser med underlagt tekst. På dette partitur var opført navnene på ikke mindre end 20 seminarister med angivelse af, hvordan de var fordelt på stemmerne, og der dukkede efterhånden også temmelig mange stemmer op til netop disse satser.

Uden forbindelse med dette materiale fandtes desuden et trykt teksthefte med udskriften: »Ved Høstfesten i Værløse Kirke 18«, og heri optrådte netop de samme sangtekster, men også her uden angivelse af, hvad det var. Ved hjælp af det under nr. 51 omtalte partitur er det konstateret, at det er den første og den sidste af de Schulz-sange, der findes her, nemlig: »Synger Jehovah, I hans Venner!« og »Vil du at sød og sød / din lange Søvn skal engang være«.

Til den sidste finder man i tekstheftet 4 vers, og i partituret på Jonstrup oplyses det, at 1. vers synges 4-stemmigt à 4 og de følgende vers 3-stemmigt men tutti. Sopranstemmen bærer navnet Bendsen.

Hvorfor det kun er kommet til opførelse af de to sange, og om de alene har givet anledning til betegnelsen »Høstfest« eller om der ved samme lejlighed er opført andre værker, har ikke kunnet opklares.

I hvert fald finder man i K. B. under »Jonstrup« et orkesterpartitur skrevet af Rasmus Andersen på omtrent dette tidspunkt for den besætning, man havde på Jonstrup. Det er en »Høst-Motet« af J. A. P. Schulz. Partituret indeholder akkompagnementet og kor-satserne men ikke soliststemmerne, og teksten er kun antydnet ved begyndelsen af de to kor: »Mættet ved dit Almagts Bud« og »Ja, tryk er vor Fryd!« I kapslen findes en seddel, der fortæller, at motetten haves i den originale form, men den har ikke kunnet findes nu. Det er kedeligt, for jeg ville godt vide, om den indeholder gode solostrofer for de to frøkener Saxtorph, der en måned senere flyttede til Odense, da deres far tiltrådte stillingen som rektor ved katedralskolen.

I alle tilfælde bør motetten tælles med, når man opregner repertoiret fra musiklivet på Jonstrup, og i betragtning af at der med denne »Høstfest« sættes punktum for en meget begivenhedsrig epoke kunne man godt tænke sig, at det var sket med maner og med en sidste ufoldelse af pigestemmer.

IV. Opførelsesmateriale udskrevet på Jonstrup efter 1818

Det fremgår tydeligt af nodematerialet, at det for Rasmus Andersen og det jonstrupske musikliv betyder en afgørende ændring af mulighederne, da Jacob Saxtorph afløses af J. E. Wegener som forstander på Jonstrup.

Der skal nok have været nogle, der fandt, at musikken spillede en altfor stor rolle i Saxtorphs sidste år, og den nye forstander kan godt have vundet sig venner ved at gøre faget musik til Rasmus Andersens personlige fagområde og ikke mere.

Det »officielle« præg på materialerne, der gjorde dem til en del af Jonstrup Seminariums Nodebibliotek, forsvinder herefter, og det hele bærer præg af, at det er noget, som Rasmus Andersen selv roder med, og som ikke behøver anden opmærkning eller påskrift end den, han selv har brug for, og det er desværre meget lidt.

Han skriver herefter alt på noget udmærket nodepapir i tværfolio format med 17 systemer, partiturer, kor- og orkesterstemmer, men han anvender det med en næsten sygelig sparsommelighed, skriver småt og tæt med en stålpen, så at han i $\frac{4}{4}$ -takt med figurationer i ottendedele skriver op til 24 takter på et system. Når stemmen så er færdig klipper han papiret af, så at der opstår violinstemmer i formatet 7×38 cm. Der er også solistpartier til et helt syngespil med underlagt tekst, som kun fylder 4 sider, ligesom han kan klemme partituret til en hel kantate for soli, kor og orkester sammen på 4 sider. Hans gotiske tekst er ganske lille, men han skriver så tydeligt med sin spidse pen, at den kan læses ved hjælp af en lup.

I hele perioden fra 1818 og til han fratræder sin stilling i 1851 skriver Rasmus Andersen kun 9 nye materialer, og selvom et par af dem var vanskelige at identificere, var problemet dog overkommeligt. Arbejdet blev trods alt besværligt på en måde, der måtte forekomme ret meningsløs, fordi Rasmus Andersen i denne periode udskrev snesevis af »lapper«, der ikke er mærket på nogen måde, der kan fortælle om, hvor de hører hjemme.

Nogle af dem har skullet erstatte tidligere udskrevne stemmer, der var slidt op, og andre var »indlæg«. Endelig fandt man kopier af enkelte satser fra værker, der fandtes i forvejen (f. eks. »Thaarups Hymne«), og det kan påvises, at det er sket til brug ved seminariets officielle fester. Måske er det gjort for at gøre det lettere, men snarere fordi seminaristerne ikke kunne tillade sig at sidde og blade i de store materialer, når en af de høje herrer var på talerstolen?

Seminariets fester synes stadig at blive fejret med musik, men det hele har et mere beskedent format.

54. »*Før Talen – Efter Talen*«. Tilsyneladende foreligger her en med beskedne midler frembragt *kantate*, måske til en ikke-rund stiftelsesfest?

Det viser sig at være den gamle motet »Gud, hvor er du?«, anført som nr. 10, som Rasmus Andersen har delt midt over, så at man efter talen begynder smukt med »Du, som er der, hvor Stjerner vandrer«. Foran den første del har han så placeret salmen »I Jesu Navn bør al vor Gjerning ske« og efter den sidste del salmen »Tilbedelse og Ære«, efter Zincks koralbog henholdsvis nr. 44 og 76.

55. Uden anden betegnelse end teksten i korstemmerne, der så gav mulighed for identificeringen af de tilsvarende instrumentalstemmer, fandtes noget, der må være et »*Kor ved en festlig lejlighed*«.

Det bestod af det første kor af »Thaarups Hymne«: »Gud Jehovah! vi prise dig!«, og dette gik lige over i koret nr. 22 af »Gyrithe«. Teksten »Freja! hør vort Jubelraab!« var denne gang ændret til »Himmel! hør vort Jubelraab!« men den sidste halvdel af teksten var uændret, sluttende med »evig tro Skjoldungens Æt!«

Pigernes bortrejse medfører, at mange numre arrangeres om for det 3-stemmige mandskor, som det er nævnt under forskellige numre. Hensynet til dette synes også at danne baggrunden for udskrivningen af indlæg med solosange eller ensembler for mandlige solister som for ek-

sempel duetten »At Mænd kan vorde vrede« i »Peters Bryllup«, og »Jeg vil flye din Høitids Fryd« fra samme syngespil. Fra »Indtoget« udskrives den manglende terzet, nævnt under nr. 25, og man tør vel gætte på, at det betyder noget at teksten »Den heele Jord er fuld af Underværker« er mere velegnet nu end den »erotiske« duet.

Den besværlige sortering af alle disse lapper synes altså dog at have ført til en opfattelse af en situation.

56. »Overture til Deserteuren«. Det er et syngespil med musik af P. A. Monsigny, omtalt under nr. 8.

Stykket hørte til de populæreste af de mange syngespil, der prægede Det kgl. Teaters repertoire i den sidste fjerdedel af det attende århundrede. Alligevel kan man undre sig over, at den bliver udskrevet på Jonstrup i 1820'erne som det andet af ialt to orkesternumre i repertoiret, og det kan ikke afvises, at det kan have haft forbindelse med den omtalte situation, så at den under nr. 8 omtalte kvintet for mandsstemmer måske alligevel har været placeret i seminariets repertoire sammen med denne ouverture? Der er dog intet fundet, der kan bevise det.

57. »Tordenskjold«. Det er et »Nationaldrama paa Vers med Sange« med tekst af K. L. Rahbek og musik af Ludvig Zinck. Stykket er opført to gange af Det dramatiske Selskab i 1813 på hofteatret og hedder egentlig: »Tordenskjold i Marstrand«.

Der foreligger her et renskrevet partitur fra Det kgl. Kapels besætning, og det er kommet »udefra«, vel fra komponisten, der var søn af H. O. C. Zinck? Materialet er udskrevet af Rasmus Andersen, og det skal da bemærkes, at heller ikke til et sådant helt værk er der ofret en side på hver stemme, så at materialet for en stor del består af strimler.

Det kan ikke være stykkets succes, der har vakt interesse på Jonstrup. Til gengæld foreligger der her et værk, hvor kun en arie (i stykket sunget af komponistens kone) er beregnet for en kvindestemme. De øvrige 7 numre er djærve, fædrelandske sange for mandlige solister og mandskor, og på dette tidspunkt har det været velegnet til brug på Jonstrup.

58. »Musik af Viinhøsten«. Et oprindeligt tysk syngespil, oversat af R. Frankenau. Musik af F. L. Æ. Kunzen.

K. T.: 2 gange i 1796, 64 gange i perioden 1797–1832.

Skønt der intet er fundet på Jonstrup af materiale til dette nummer, skal det dog nævnes, at der i K. B. under »Jonstrup« findes partitur og stemmer til et uddrag af det populære syngespil, og at det også passer godt ind i billedet af situationen på det tidspunkt, hvor materialets udseende naturligt placerer det. Der er to kor med glade tekster: »Svæver hen i lette Dandse« og »Op, op til glade Dandse«, en terzet med en neutral tekst og en stor komisk bas-arie. I partituret til »Viinhøsten« finder man korpartituret til nr. 59, og derved bekræftes det, at dette materiale må være blevet udskrevet på dette for værket helt »unaturlige« tidspunkt.

59. »Schalls Formælings-Cantate«. Denne kantate er skrevet og udgivet

(Sönnichsen) og opført i Kronprinsens Klub i 1790 i anledning af den daværende kronprins Frederiks formæling.

Der opstår på Jonstrup en sand lidenskab for kantater af enhver art, og den kan ikke have været kombineret med bare lidt humoristisk sans, siden man for 3-stemmigt skolelærerkor har sunget de kor, der kunne være meget søde, hvis de blev sunget af kønne unge piger, klædt ud som »Balletbønder«: »O, Frederik! med Sang og Dands / Vi bringe dig en Myrthe-Krands«. Værre er det dog, at man på Jonstrup må omdigte P. A. Heibergs karske tekst fra frihedstiden og erstatte den med noget intetsigende vås, der oven i købet rimer dårligt. Alligevel har denne kantate været sunget på Jonstrup til hen i 1840'erne.

I betragtning af, at man på Jonstrup viste en så begrænset interesse for Oehlenschläger, Ingemann, Grundtvig, Weyse og Kuhlau er det et ejendommeligt træk, at den begrænsede fornyelse af repertoiret, som har kunnet registreres, præges af kantater. Det er som om »en eller anden«, der havde noget at skulle have sagt, har deltaget i alle officielle fester, hvor »man« viste sig i disse år, og at han herefter er kommet hjem og har dekretet, at de kantater, han havde oplevet, måtte indgå i seminariets repertoire.

60. »Cantate for fire lige Stemmer uden Accompagnement, componeeret til Det Kongelige Vaisenhuus af Prof. Weyse. Første Gang opført 11. Oct. 1838«.

For en gang skyld har Rasmus Andersen ikke kun kopieret noderne men også overskriften på originalpartituret, og på hver enkelt stemme står der: »Cantate af Weyse«. Teksten begynder: »Højt over Stjernernes Hær«.

På Jonstrup er kantaten sunget af mandsstemmer, og i hele kantaten er sangstemmerne blevet fordoblet af strygere. Der er desuden bevaret en Clarinetto in B, der har tacet i terzetten, kvartetten og koralen men som fordobler sangstemmen Basso 1mo i korene nr. 1, 3 og 6.

61. Uden nogen overskrift eller underlagt tekst finder man i Frydendahls bevarede parti til nr. 3 »L'enfant trouvé« på selve titelbladet og på bagsiden, en udsættelse for mandskor og klaver af sangen »Der er et Land, dets sted er højt mod Norden«. Teksten er af C. J. Boye og melodien af C. E. F. Weyse.

Det ville være mærkeligt andet, for i sine år på Jonstrup fik Boye opført en række af værker på Det kgl. Teater, blandt andet sørgespillet »Svend Grathe«, hvor N. P. Nielsen som Valdemar den Store beskriver det Danmark, som han skal dele med Svend og Knud i den tekst, der i en omarbejdet form blev sat i musik af Weyse, og som blev, hvad man dengang kaldte en »Nationalsang«.

62. »Cantate«. Med denne lidet oplysende betegnelse fandtes materialet til en kantate, skrevet og udgivet (C. C. Lose) i anledning af »Ferdinand og Caroline's formæling i 1829. Teksten er af Oehlenschläger og musikken af A. P. Berggreen.

Det skal indrømmes, at man på Jonstrup har udeladt det værste: »Vor Dagmar er hun«, men resten er sådan, at det må forekomme tragisk, at glemselens slør ikke straks fik lov til at sænke sig over dette opus, der på

Jonstrup blev holdt levende i en snes år, hvor man trofast sang: »Vi frygted' at miste den yndige Møe, Caroline« om det stakkels menneske.

63. Her fandtes et »Efter Talen« i nogle stemmer, og af teksten fremgik det, at det drejede sig om et 50-års jubilæum. Navne som Storm, Tode og Dichmann pegede i den rigtige retning, og da Jørgen Hatting i sin bog om *Efterslægtsselskabet* og dets skole havde været så venlig at aftrykke hele teksten, var det let at fastslå, at det er den kantate, som Oehlenschläger skrev sammen med J. P. E. Hartmann i *anledning af festen den 4. marts 1836*.

Det bør næsten nævnes, at kantaten begynder med at gribe tilbage, både tekstligt og musikalsk, ved at citere »I Dalens Skjød en Hytte laae« i Schulz's tostemmige udsættelse, men når teksten når frem til »nu står en sval og løvrig Lund« sætter det fulde orkester, kor og solister ind med et brag: »Ja, her staar en Lund!«

Den unge Hartmann havde på dette tidspunkt endnu ikke skrevet noget med tilknytning til Oehlenschlägers dramatiske digtning, men han havde skrevet melodramatisk musik til »Guldhornene« og til »Jurabjærget«. Kantaten blev forøvrigt gentaget året efter, da den blev placeret som slutnummer på programmet ved »Musikforeningen«s allerførste offentlige koncert, den 28. januar 1837.

64. »Storms Hymne«: Gud! du est stor! Teksten er af Edv. Storm og musikken af J. A. P. Schulz.

Om det er den ovennævnte begivenhed, der har bragt Edv. Storms navn i erindring, skal være usagt, men man synes næsten, der må have været en særlig grund til, at man lod udskrive endnu en af Schulz's hymner. Partitur og stemmer findes i K. B. under »Jonstrup«, skrevet af Rasmus Andersen for mandsstemmer og den besætning, man på dette tidspunkt foretrak på Jonstrup: Strygere, 2 fløjter og 2 horn.

Tidspunktet for udskrivningen bekræftes ved, at der samtidig er indskrevet akkompagnementet til to sange i orkesterstemmerne: Det er »Sang for Danske« og »Julevise«. Bag disse titler gemmer sig: Wilsters »Hvor Bølgen larmer højt fra Sø« og Grundtvigs »Velkommen igen Guds Engle smaae«, begge med Weyses melodier fra slutningen af 1830'erne.

65. »Cantate«. Prise vi Herren, som Tiderne bygger.

Dette må være kantaten fra seminariets 50-års jubilæum i 1841. Mærkeligt nok omtales denne begivenhed ikke i den københavnske presse, hvor det nævnes, at seminariets forstander er blevet udnævnt til professor med rang i 6. klasse, nr. 13, men anledningen er ikke nævnt med en stavelse.

Der findes et begrænset stemmemateriale på Jonstrup, og i K. B. under »Jonstrup« et partitur, skrevet af Rasmus Andersen. Ud fra dette har teksten kunnet rekonstrueres, og der synes ikke at kunne være tvivl. Kantatens anden del begynder med »Halvseklet randt«, og det omtales, at først rejste Fredrik i sin unge vår en lærestol i en gård »med blaae og gyldne Sale«, der lå »ved Kongens By«, men »Mænd i Vaaben-Kjole/Slog

Skaar i Kundskabs Sønners Hjem! / Dog bygged' Kongens Viisdom dem / nyt Hjem ved Søe og Skove«.

Endelig er de to koraler, der forekommer i kantaten, udtryk for Jonstrup-traditionen. Den ene er »Ja, priser Herren alle Mand«, der sluttede kantaten ved 25-års jubilæet, og den anden er også her det andet vers af »O Gud, du smiler fra det Høie«, som man brugte ved reformationsfesten i 1817, skønt Zinck i sin motet benytter det første.

Dette så udførligt fordi det eneste, jeg har kunnet finde, er en omtale af jubilæumsfesten i »Maanedsskrift og Repertorium for Almue-Skolelærere«, 2. Aarg. 1841, Martsheftet. Det omtales her, at seminaristerne ved festen opførte en kantate med tekst af seminariets forstander og musik af »Professor Bay«.

66. »*Duettino*«. Det har været mig umuligt at finde ud af, hvad dette er. Der fandtes nogle strygestemmer, indlagt i materialet til »Peters Bryllup«. De stammer fra Rasmus Andersens allersidste periode, skrevet med hans allerfineste skrift.

Anbringelsen i »Peters Bryllup« behøver kun at betyde, at duettinoen har stået på programmet sammen med numre fra dette syngespil. Jeg har ikke kunnet genkende dette nummer, der synes at ligne et nummer fra et fransk syngespil, og da »Le deserteur« på et tidspunkt har været genstand for interesse på Jonstrup, har jeg set efter, om det skulle være der, duettinoen hørte hjemme, men det var det ikke.

67. »*Pindse-Hymne, comp. af Muth-Rasmussen*«. Vaarens unge Morgensalme stiger klar mod Himlens blaae. Dette værk er udgivet af C. C. Lose & Olsen i 1841 som »Kleine Pfingst-Hymne«, trykt som manuskript. Partituret indeholder også en »National-Sang« for kor og stort orkester. Det er »Danmark, dejligst Vang og Vænge«. Værket er tilegnet Musikforeningen i København, men Angul Hammerich omtaler det ikke i Musikforeningens Festskrift.

Det må i hvert fald være noget af det allersidste, Rasmus Andersen har udskrevet, selv om det muligvis kan være sket tidligere end udgivelsen, for der synes at have bestået en personlig forbindelse mellem ham og komponisten P. D. Muth-Rasmussen.

Den under nr. 49 nævnte fagotstemme har ikke været i brug ret længe, og den sparsommelige Rasmus Andersen har derfor brugt de tomme sider til andet formål. Heri finder man blandt andet et »*Orgel-Præludium*« foruden andre mindre ting, der er mærket med et *M-R*.

I samme stemme findes også, hvad man kan betegne som »*Rasmus Andersens Harmonilære*«: 10 tæt beskrevne sider med gennemgang af alle tænkelige kadencer og deres becifring, gennemgangs-dissonanser og forudhold foruden modulationer og eksempler på fornuftige harmoniseringer. Det har været i brug i hans allersidste tid som lærer, for han har med blyant noteret, hvor langt han er nået i stoffet, og datoerne er fra 1849 og 1850.

V. Andet nodemateriale på Jonstrup

Der findes en hel del nodemateriale, som ikke er omtalt her, fordi det så tydeligt stammer fra en langt senere periode, hvor der må have været dyrket orkesterspil af den art, der prægede amatørorkester-arbejdet til ind i dette århundrede.

Man finder de dengang så populære ouverturer af Adam, Boiëldieu, Rossini og Suppé, enkeltnumre som Raff: Cavatine og Svendsen: Festpolonaise og naturligvis danse af Strauss og Lumbye.

Da der ikke er fundet regnskaber, der kan give oplysninger, og da det er umuligt at sige noget om, hvad der er gået tabt, kan der intet siges om, hvilket omfang det har haft, men det bør dog nævnes, at der er fundet to stemmer, der viser, at Rasmus Andersen i hvert fald undtagelsesvis har kunnet benytte sig af trykt materiale.

68. En Corno 2do i lille tværformat med Kunzens ouverturer til »*Naturens Røst*« og »*Erik Ejegod*«.

Der står intet om forlaget på stemmen, men forlagsnumrene er anført. De er henholdsvis nr. 1687 og 1688.

69. En Flauto 1mo af »*Journal for Quartetter*«, 1., 2. og 3. Hefte.

Der er ingen angivelse af forlag eller noget forlagsnummer, men overskrifterne er danske: »Røversang af Røverborgen af Kuhlau« og »Viener Vals af Kittler«, o.s.v.

Som det sidste skal nævnes, at man har haft et vist antal klaverudtog. Nogle har stået der i et halvt århundrede uden at blive brugt og er vel udtryk for, at ikke alle planer er blevet realiseret, men både »Storms Hymne« og »Baggesens Lovsang« har da været til nytte.

70. *Pergolesi*: »*Stabat mater*«. Et håndskrevet klaverudtog, skrevet af en af teatrets nodeskrivere i slutningen af 1700-tallet.

Den indskrevne danske tekst viser sig at være B. G. Sporons overs.: »Naglet til et Kors paa Jorden / hængte under Vredens Torden / Verdens Frelser og Guds Søn«.

71. *J. G. Naumann*: *Operaen »Orpheus og Eurydice*«, udg. med dansk og tysk tekst af C. F. Cramer, Kiel, 1787.

72. Et klaverudtog udgivet af Sønnichsen. Det indeholder to værker af *J. A. P. Schulz*: »*Hymne af Edv. Storm*« og »*Lovsang af Professor Baggesen*«.

73. *J. A. P. Schulz*: *Oratoriet: »Maria og Johannes*«. Udgivet af Sønnichsen.